

Aan de gemeenteraad

Behandeld door	H. Pel, C. Ribbens	Datum	24 juni 2024
Doorkiesnummer	14030	Kenmerk	12506284
E-mail	heleen.pel@utrecht.nl; cleo.ribbens@utrecht.nl	Onderwerp	Voortgang Aanpak Bijplaatsingen 2024
Bijlage(n)	2	Beleidsveld	Circulaire Economie

Geachte leden van de raad,

Een schone buurt, zonder afval naast de container en zwerfvuil op straat. Hiervoor zetten we ons dagelijks in. Van afvalinzameling en het legen van openbare prullenbakken tot het vegen van straten en pleinen. Nu en in de toekomst willen we een schone stad, daar werken we hard aan. Dit kan de gemeente Utrecht niet alleen, want voor een schone stad hebben we ook de inwoners van Utrecht hard nodig. In deze brief gaan wij in op de voortgang van de ‘aanpak Hotspots en bijplaatsingen’ waarover wij u eerder informeerden.

Ontwikkelingen en voortgang aanpak

In bijna de hele stad hebben we het Nieuwe Inzamelen ingevoerd, waarbij afval scheiden centraal staat. In de afgelopen jaren zien we een positieve trend: er is minder huishoudelijk afval in totaal, inwoners produceren minder restafval en er worden meer grondstoffen gescheiden. We constateren echter een negatieve trend op verkeerd bijgeplaatst afval bij ondergrondse containers, zogenoemde bijplaatsingen. Ondanks onze inzet ontvangen we toch meer bewonersmeldingen en registraties van onze reinigingsmedewerkers over bijplaatsingen. Dit probleem speelt niet alleen in de gemeente Utrecht: volgens de Koninklijke Nederlandse vereniging voor afval- en reinigingsdiensten heeft ruim 92% van de gemeenten in Nederland last van bijplaatsingen en zoekt daarvoor naar oplossingen.

Het illegaal bijplaatsen van afval naast de ondergrondse containers is een aanhoudend probleem. Alleen meer handhaving, legen op vulgraad, aparte teams voor het dagelijks ophalen van bijplaatsingen, efficiëntere routes, meer voorlichting, materieel en personeel, zijn niet voldoende het probleem aan te pakken. Dankzij alles wat we hebben gedaan in de afgelopen jaren, kunnen we vaststellen dat bijplaatsingen ook een gedragsprobleem is en nooit volledig te voorkomen zijn. Uit onze vulgraadsensoren blijkt bijvoorbeeld dat ondergrondse containers in de regel op tijd worden geleegd. We zien echter dat mensen denken dat een container vol is wanneer ze er al zakken naast zien staan en vervolgens, zonder het zelf te controleren, hun eigen zak er ook bijplaatsen terwijl dit niet mag. Aan de andere kant zien we ook inwoners die zich als vrijwilliger inzetten voor een schonere buurt.

Hoewel bijplaatsingen een klein percentage van de totale hoeveelheid afval zijn, vormt het een grote kostenpost voor de gemeente. De kosten voor bijvoorbeeld alleen al het opruimen van bijplaatsingen door het Opruimteam Bijplaatsingen bedroeg vorig jaar al ruim 1.370.000,- en nemen verder toe. Het voorkomen en opruimen van bijgeplaatst afval wordt betaald uit 50% afvalstoffenheffing en 50% algemene middelen. Daarnaast zijn er nog extra kosten voor maatregelen als handhaving en communicatie. De bijplaatsingen zijn niet enkel een hoge kostenpost, bovenal is bijgeplaatst afval naast ondergrondse containers ongewenst. De openbare ruimte wordt vies en rommelig, buurten worden minder leefbaar, en het zorgt voor een toename van klachten en meldingen. In 2021 heeft de gemeente de 'Aanpak Hotspots - Bijplaatsingen' opgesteld. Deze is gericht op enerzijds het verminderen van bijplaatsingen en de ervaren overlast, en anderzijds het voorkomen hiervan.

Op [25 mei 2023 informeerden wij u](#) over de voortgang van de implementatie van onze aanpak. In deze raadsbrief geven wij u een beeld van de ontwikkelingen rond de bijplaatsingen, onze maatregelen (bijlage 1) en de vervolgstappen. Wij zien een toename van het aantal bewonersmeldingen rond bijplaatsingen en er zijn veel registraties van afval dat illegaal naast de ondergrondse container wordt geplaatst. In een aparte bijlage geven wij u de stand van zaken rondom de aangenomen motie [2023/477](#) 'Meer focus op "hotspot" locaties door versoepelen 24 uren norm' en de toezeggingen die we hebben gedaan in de commissie EDVW van 23 november 2023 bij het agendapunt 'Aanpakken zwerfafval en bijplaatsingen ondergrondse afvalcontainers' (Bijlage 2).

De gemeente Utrecht houdt op allerlei manieren de stad zo schoon mogelijk door bijplaatsingen te voorkomen en te verwijderen. Dagelijks ruimen onze collega's bijplaatsingen op. Via sensoren in de ondergrondse containers houden we in de gaten hoe vol deze zijn. Groot afval kunnen bewoners naar het afvalscheidingsstation brengen of ze kunnen een gratis afspraak maken om het op te laten halen aan huis. Daarnaast is de inzet op handhaving van bijplaatsingen in 2023 verhoogd. De extra controles hebben geleid tot 33% meer boetes in 2023. We passen ook andere maatregelen toe en blijven nieuwe maatregelen inzetten. Denk hierbij aan de inzet van communicatie, de pilot extra vaste grofvuildagen in Overvecht, maar ook aan de Utrecht Schone Stad Coaches die in gesprek gaan met onder andere bewoners over afval. Naast onze vuilnis mannen en -vrouwen en groenbeheerders zetten ook honderden plandelaars, ploggers en andere vrijwilligers zich in om onze stad schoner en mooier te maken. Bewoners kunnen zich sinds 2023 aanmelden voor het adopteren van een ondergrondse container. Bij containeradoptie verstrekt de gemeente een sleutel voor de ondergrondse container, een bezem en een prikstok om verstoppingen door te prikken. Wij zien een stijging van het aantal containeradoptanten. Inmiddels hebben meer dan 200 containers een adoptant.

Aanscherping aanpak bijplaatsingen

Hierbij een toelichting op de maatregelen en inzet die de gemeente doet in 2024, naast de al ingezette acties.

Buurtagenda's en Samen voor Overvecht

We voeren meer gerichte acties uit bij probleemlocaties in buurten, waarbij we bepalen welke maatregelen op het gebied van participatie, eigenaarschap, inrichting, communicatie en handhaving het beste zijn in te zetten. We willen meer impact maken met de buurtagenda's. De buurtagenda, vanuit de buurt ontstaan waarbij buurtbewoners aangeven wat zij belangrijk vinden bij het verbeteren van hun leefomgeving, geeft in zes buurten van onze gemeente al interessante invalshoeken hoe we samen met bewoners invulling kunnen geven aan het verminderen van bijplaatsingen en zwerfafval. Samen Voor Overvecht is ook een voorbeeld van buurt- en wijkgericht werken. Zo organiseren we bij een aantal hoogbouw locaties in Overvecht extra vaste grofvuildagen samen met bewoners. De inzet van de vrijwilligers is hierbij onmisbaar. We zien dat buurtgerichte aanpakken mogelijkheden kunnen bieden voor het mobiliseren van de gemeenschap, het verbeteren van de communicatie en het

Datum 24 juni 2024
Ons kenmerk 12506284

ontwikkelen van gezamenlijke oplossingen om het aantal bijplaatsingen van afval bij containers te verminderen.

Inspelen op gedragsmechanismen

Zoals hierboven genoemd, komt het probleem van bijplaatsingen ook door gedrag. We volgen dan ook onder andere het onderzoek van de Erasmus Universiteit in Rotterdam in opdracht van Den Haag naar dieperliggende oorzaken van afvaloverlast. Ook binnen onze gemeente wordt in Overvecht onderzoek gedaan naar de onderliggende oorzaken van bijplaatsingen. Door het probleem en het gedrag te analyseren, de aanwezige kennis en theorieën te benutten, kunnen we meer interventies inzetten die gerelateerd zijn aan gedragsbeïnvloeding. We opereren hierin niet alleen, maar bundelen de krachten en zorgen voor een integrale aanpak die buiten de grenzen van de gemeente reikt.

Verdere inzet op handhaving

Ook in 2024 intensiveren we, met incidentele middelen, de handhaving op bijplaatsingen. Onze handhavers rijden dagelijks mee met hun vakcollega's Schoon en voeren controles uit bij hotspotlocaties op bijplaatsingen. In 2024 controleren we, als maatwerkmaatregel, vaker bepaalde hotspotlocaties vanuit handhaving. Op die manier is de handhaving nog zichtbaarder en reduceert dit mogelijk het bijplaatsingsgedrag. De realisatie van deze intensivering is wel afhankelijk van de beschikbare handhaving capaciteit (krapte arbeidsmarkt).

Utrecht ons schone stadsie

We gaan in 2024 door met Utrecht ons schone stadsie. We realiseren een wijkgerichte campagne voor de wijken waar we veel bijplaatsingen zien. De boodschap is tweeledig 'gooi je afval in de bak' (voor vuilniszakken) en 'breng je groot afval naar een afvalscheidingsstation'. Ook ontwikkelen we een stadsbrede campagne over het aanbieden van grofvuil: we roepen inwoners op om hun groot afval naar het afvalscheidingsstation te brengen of een afspraak te maken om hun grofvuil op te laten halen.

Vervolgacties rond 'Aanpakken zwerfafval en bijplaatsingen ondergrondse afvalcontainers'

In de commissie EDVW van 23 november 2023 bij het agendapunt 'Aanpakken zwerfafval en bijplaatsingen ondergrondse afvalcontainers' zijn diverse toezeggingen gedaan om verrommeling in de openbare ruimte te verminderen. We zijn ook bezig met de aangenomen motie M477 'Meer focus op "hotspot" locaties door versoepelen 24 uursnorm'. Hierdoor zouden we efficiëntere routes kunnen rijden en meer focussen op hotspot-locaties. In bijlage 2 geven wij u de stand van zaken.

Ter afsluiting

Met deze brief hopen wij dat u inzicht heeft gekregen in de huidige situatie en onze aanpak. De maatregelen die wij treffen rond de bijplaatsingen bij ondergrondse containers zijn cruciaal voor het behoud van een schone en leefbare gemeente. Wij beseffen hierbij dat we niet alle bijplaatsingen kunnen voorkomen, maar stellen ons wel als doel om de overlast van bijplaatsingen voor inwoners te beperken en de hoeveelheid bijplaatsingen beheersbaar te houden. Als gemeente kunnen we het echter niet alleen, we hebben alle Utrechters nodig. We zijn dan ook blij met de groeiende populariteit onder bewoners om de stad schoner en mooier te maken. Sommige bewoners worden zelfs containeradoptant, en houden toezicht op de container en spreken buurtgenoten aan op vervuiling. We zijn als gemeente zeer dankbaar voor deze inzet. Met elkaar kunnen we de verandering in gang zetten.

Hoogachtend,
Burgemeester en wethouders van Utrecht,

Burgemeester en wethouders

Datum 24 juni 2024
Ons kenmerk 12506284

de secretaris,

de burgemeester,